

ROMÂNIA LITERARĂ.

Фоаіе periodікъ съв дирекція

Длаі В. Александрі.

Анла I. — 1855.

Іаші. Тіпографіа Франчесо-Ромъна. Пъворарі. №. 36.

Ка съ превенітъ дорінда пълвікълві постръ четіторіѣ, нъ ліпсітъ а дитпъртши дін повлз ачестъ жърналъ літераръ злв артікулъ дінтре чеі маі дитерсанді къді ешіръ пълъ аквм дн 4 №-тері че не сосіръ пълъ асгъзі. Маі пайнте дусъ де тоте не цінетъ овлегаті а преміге дитпін-дареа де препътеръчне ла ачестъ жърналъ дитересантъ каре съпъ аша :

Дитпіндаре.

Дналта окъртвіре дикъвінцънд Домпвлзі В. Александрі воіеа де а скзате ла лътіпъ о пълвікаре periodікъ съв тіглаѣ де „Ромъніа літераръ“, Д. Александрі фаче кзпоскет пълвікълві четітор дін деріле ромънешті къ, де ла 1. Генар 1855, ачестъ фоаіе ва еші регълаг о датъ не септъмълъ, къ форматаѣ еі ва фі ка ачел ал Пропъшіреі, фоаіе штііндіфікъ ші літераръ че с'аз пълвікат ла анла 1844 ті къ фіекаре пштр се ва алкътві де къте о коалъ ші ціштътате.

Ромъніа літераръ ва прімі пшмаі артіколе орицінале де літератъръ; іар кът пріивеште партеа штіінділор посітїве, еа ва дескїде колоанеле сале челор маі влне традъчері атінгътоаре де десконе-рїрїле фолосїтоаре а вакълві постръ.

Нътеріле ачестеі пълвікърі вор кзпрїнде фе-лібрїте скрїерї интересанте, прекът: артіколе дін історїа Патріеі ші де економїе полїтікъ; романърі націонале; дескрїерї де къльторї; къптіче поно-рале, поезїї алесе ші, дитрїшн къллїт, тот че есте менїт а респънді лътіні, а адъче пълчере

четіторїлор, ші а десволта літлва ромънеаскъ кз зп кїп тълъсрат ші дитълент.

Д. Александрі фаче кіемаре тътърор лігерато-рїлор ромъні ка съ вїе дн азїстор фоіеі сале прїн скрїерїле лор: ачестъ фоаіе фїнд къмплз де дитлнїре фрѣдеаскъ а тътърор талантелор дін дерїле поастре.

Прецъл съвскрїерїе, не зп ан, есте 2 галвелі, пълтїді дпайнте.

Съвскрїереа се фаче ла Тіпографіа Фран-чесо-ромънъ, дн залца Пъкърарї, №. 36.

Дорїторїї де а се авона ла ачеста фоаіе вор вїневої а се адреса ла Д. Лъкіан, дн локалъ Тіпографїеі.

Іашї, — Декетврїе, 1854.

КЪ ДЪТОРІІ.

DE LA BAIONA LA MARCIANA.

1853.

I

Товаръшнл тез де дрѣм.

Мъ афлат де о лъпъ ла Біарїд, търъшор тік, пердѣт дн фвндъл голфълзі де Гасконїа, не дертърїле Очеанълзі, ші днї петречеат зіледе дитр'о некъртатъ пълчере. Де ла фереаста сало-пълзі тез окїї ті се прїмвлз фъръ садїз кънд не алвастра ті тълт търеада дитїндере а търїе, кънд не тінълпата панорамъ а твпділор Піренеї, кънд не таїніка петърцінїре а черълві. Длкінві-реа теа, зртънд своръл окїлор, се легъла не влрѣл арцінтїс ал валърїлор ші лънекънд пълъ дн фвндъл орїзонълзі, мерѣеа адеце де се опрїа, ка о пасере къльторе, не катарърїле коръвілор че тречеа дн денъртаре. Къте воїажърї пълкъте ам фълкът астѣел! къте дертърї фрѣтоасе ам вї-зігат фъръ а тъл тінѣка де не жълд!

Кънд респѣрия соареле ши дитиндеа зп въл де аэр не фаца океанъли, ть коворіам деграбъ не малъа севъ пьсипос ши ть арънкам дн валъри; рькоареа лор дми пьтрьндеа тръпъа ши дми причивіа о тьлдътмре неспъсъ; мишкареа лор ть легъна ка не зп копіа дн брадеа тьмеі сале! дпсъ де ши кьте-одатъ дми тречеа не деасвпра капъли зп вал таі таре ши ть фьчеа съ дпгит фьръ воіе анъ амаръ ши сьратъ; де ши алтъдатъ зп алт вал, сдровіндъсе кіар дн пентъа тьх, дми фрьпцеа шеміле ши ть да несте кап, ачесте мічі дптъшларі адъоцеаъ о новъ тьлдътмре петречеі меле де дпотътор.

Дптр'о зі дпсъ, тареа фінд лініпгитъ ши ліпнеде, ть депьртъіъ де мал таі тьлат декът овічінгт ши дпотам не спінаре фьръ а відеа дпкоіро ть дпдрентам, кьчі окіі теі дпгтіді не волга череаскъ адміраъ фортеле фапгастиче але порілор.

Деодатъ капъа ті се чіокні де зп алт кап че вініа суре мал, ши каратволъа фъ атът де таре, дпкът ть кьфьндаіъ атедіт пьпъ че атінсеіъ фьндъа; фінд дпсъ къ пь авеам гьст нічі декът де а ретънеа аколо, ть ісвііъ истренік дн сьс ши дптр'о кліпалъ пьрвіъ дн фаца апеі воадінд окіі де дпср дппреціср къ оаре каре снзімъ. Атвчичі възвіі кіар лънгъ міне ешнд дпн таре капъа къ каре ть чіокнісет ши каре ера дреанта пропріета а зпві тжпър енглез.

Не вігът зпвд ла алтъа къ тьлтъ тіраре ши пьдінъ тьпіе ши, дпкпнъдъне апоі ка дптр'у салон, легът о конворбіре фоарте інтересантъ дптре поі:

— Фрзтос каратвол ам фькът дппревіъ!... Океанъа аз слъжіт де віліард ши капетеле поастре де віле.

— О! іес.

— Те-ам ловіт таре?

— О! іес.

— Дми таре фоарте рьъ. Те-аі кьфьндат адънк?

— О! іес, пьпъ дн фьнд.

— Ка ні міне; аі дпгідіт чева анъ сьратъ?

— О! іес, ка вр'о дозъ лігре.

— Ши еъ пь таі пьдін . . Ешті енглез, д-ле?

— О! іес . . дар д-та?

— Ромън?

— Де ла Рома?

— Ба де ла Молдова.

— Хъз!

Треъе съ фак аіче о обсерваре. Дп конворбіреа енглезілор кьвжптъа афірматів о! іес! (аша), ши есклатареа аз! чіокъ зп рол фоарте таре: еле кореспндъ къ карактерістікьа дхъ, ши къ позпашъа елеі! а Ромънілор.

Дьпъ ачестъ скьртъ конворбіре, енглезъа ши еъ плекаръш кьтръ мал дпотънд зпвд лъпгъ алтъа, ши пьп' а пь ажпце товаротъа тьх зісе:

— М'ам скьлатат астъ прімъваръ ла Кадікса дп тареа Медітеранеа ши м'ам дпекат де доъ орі . .

— Ши п'аі тьрпт нічі одатъ?

— Нъ.

— Bravo . . ешті таре ла вьрадъ . .

Енглезъа тьх дпченъ а риде къ тьлдътмре ши ть дптревъ де кьпоштѣам Кадікса?

— Н'о кьвоск дпкъ, дп рьспнъсеіъ, дар ам де гьнд а плека дпн Віарід несте треі зіле, пентръ ка съ дптрепінд зп воіаж дп Спаніа.

— Дар, ам де тьлат дорпндъ де а ведеа ачестъ деаръ пліпъ де міпъні.

Енглезъа се опрі пьдін дпотънд дн лок ши дми зісе: Домпъа тьх, ам фькът кьпоштпндъ прпн зп кпн неовічінгт, мовіндъне дн капете ши дпекъндъне не жпмътате пьп'а лъ пь ведеа ла фацъ; тоате ачесте дппрецісрпрі ть факъ а дорі кьпоштпнда д-тале таі деанроане ши ть дпдемнъ а те рьга сь'мі даі воіе съ те дптовърьшескъ дп кьльторіа д-тале.

Ачестъ пропънере пеаштентатъ ть фькъ ши не міне съ ть опрескъ дн лок ши съ арънк зп хъз енглезескъ.

— Біне, домпъле! дп зісеіъ, пь есте о лъпъ де кьнд аі візітат Спаніа ши акът вреі іар съ дпчені ачест воіаж?

— О! іес, дакъ ть пріменгі ка товаръш де дръм.

— Те пріінескъ къ таре тьлдътмре.

— Кънд плекът?

— Ла 18 а лънеі . . адікъ несте треі зіле.

— Ши знде не дптълпнт дн зіоа плекъреі?

— Дп Баіона, не піада де арме.

— Преа віне . . . adio.

— А реведере.

Еатъ кьт се дптълпнлъ де'мі гьсііъ зп товаръш де кьльторіе токмаі дн фьндъа Океанълі.

II.

Мал-Поста.

А треіа зі дьпъ ачестъ дптъшларе, дми

лзвѣс зѣа възъ де ла вѣтрѣнл тарѣнар каре тѣ гѣсѣнсе дн време де патрѣ септѣмѣни ла Біарѣд шѣ, зѣкѣнд адѣо тѣрѣдѣнл Очан, порнѣс ла Баѣона, знде ажнсеѣс дѣнъ зн часе де кале. Фѣнд дѣсѣ къ маѣ авеам време де аштенгаг пѣнъ ла плекареа Мал-постеѣ, о дѣтрѣвѣндѣнъ прѣмѣлѣ-дѣнъ пѣн ораш къ гѣнд де а гѣсѣ не позл тез товарѣн де кѣлѣторѣе.

Де ла чѣоквѣреа капетелор поастре дн сѣнл тѣреѣ нѣ маѣ дасем къ окѣѣ де ел, шѣ, прѣн зрмаре дакъ о'аш фѣ штѣѣт кът е де серѣоасѣ парола знѣѣ енглез аш фѣ консѣдерат пропѣзнереа лѣѣ де а тѣ дѣтовѣрѣнѣ дн Спанѣа ка о пропѣзнере фѣ-кътѣ дн апъ шѣ къзѣтѣ дн валѣтѣ Дн кърѣнд дѣсѣ дн зѣрѣѣс не пѣада театрѣлѣѣ ашезат ла о тасѣ а знеѣ фрѣмоасе кафенеле шѣ вѣнд зн грѣг фервѣнте. Ел тѣ аштенга дн костѣмѣл сес де тѣрѣст, костѣм вреднѣк де дѣсемнат прѣн тѣлѣдѣ-теа въззѣнарелор шѣ прѣн тѣрѣшеа вѣтѣлор.

Кѣн тѣ зѣрѣ енглезѣл дѣнѣ дете зн Гѣтмор-нѣг шѣ тѣ стрѣнсе де тѣнъ къ о прѣтенѣе каре дѣнѣ склѣнтѣ деуѣтеле.

— Знде мерѣем маѣ зѣтеѣс? дн ѣнтрѣвѣѣс.

— Ла Тѣлѣза ка сѣ вѣдѣгѣн вестѣсѣл Каѣн-толѣл.

— Шѣ де ла Тѣлѣза?

— Ла Німа ка сѣ вѣдем рѣнеле романе.

— Шѣ дн сѣжрѣнтѣ?

— Ла Марсѣлѣа ка сѣ не дѣтѣрѣкън пентрѣ Спанѣа.

— Фоарте вѣне; дѣсѣ нѣ сокодѣ к'ар фѣ маѣ сѣмѣлѣ, фѣнд къ не гѣсѣм не марѣнеа Спанѣеѣ, сѣ дѣтрѣн дѣдатѣ не пѣмѣнтѣл еѣ?

— Кѣ адевѣраг зр фѣ тѣлѣт маѣ сѣмѣлѣ; дар нѣ'шѣ плаче сѣ фак ка тоатѣ лѣтѣеа. Еатѣ планѣл че пропѣн: Де ла Марсѣлѣа мерѣем де вѣзѣтѣн тоатѣ коасга Спанѣеѣ: Барчелона, Валенѣа, Кар-тадена, Малага, etc. нѣнъ ла Дѣвралтар. Де аѣче не дѣдрѣнтѣн спре Каѣаса шѣ де ла Каѣаса дѣ-ченем адевѣратѣл пострѣ воѣаж ѣн Спанѣа, вѣзѣтѣнд Севѣлѣа, Кордова шѣ Грѣнада. Не зрѣтѣ ажнѣем ла Маѣрѣд, знде не опрѣн кътѣ време не-а пѣлѣча нѣнъ а нѣ не дѣтоарче дн Франѣа. Ачест план дн сокот маѣ нѣмерѣт . . . дѣсѣ, дакъ зроенѣтѣ сѣ тречет дѣдатѣ тѣнѣдѣ Піренѣеѣ, еѣ сѣнт гата сѣ те зрѣмѣз опрѣ не знде веѣ мерѣе.

— Планѣл д-гале есте преа възн шѣ дѣнѣ пла-

че къ атѣт маѣ тѣлѣт, къ еѣ ам овѣчеѣс а кѣлѣторѣе фѣрѣ тарѣн-рѣтѣ хорѣрѣтѣ де дѣнѣнте, чѣ нѣта дѣнъ дѣдѣмѣнѣрѣле фантѣсѣеѣ тѣле. Аѣдеѣдѣ дар не ла Марсѣлѣа шѣ сѣ не фѣе кѣлѣторѣа ферѣчѣтѣ!

— Ол раѣт! рѣспѣнде товарѣнѣл тез . . . шѣ амѣнѣоѣ веселѣ, спрѣнтѣнѣ ка пѣнѣте шѣолар дн ваканѣе, не дѣчетѣ ла Малнѣостѣ, не сѣѣм дн трѣсѣрѣ шѣ плекѣм дѣн Баѣона не ла 11 часѣсрѣ.

Каѣн порпесѣкъ ка пѣнѣте змеѣ, павелѣле рѣсѣ-нѣ шѣ скѣнтѣеазѣ сѣѣ пѣчѣоареле лор, шѣ дн къ-рѣнд зѣмеле ораше Баѣона шѣ Септ-Еспрѣ, дес-пѣрѣдѣте прѣн рѣлѣ Адѣр, рѣтѣнъ дн зрѣта поастрѣ къ фортѣфѣкѣрѣле лор пѣлѣне де тѣнѣсрѣ.

Дѣнтре тоате кѣнѣрѣле де кѣлѣторѣе чел маѣ пѣлѣзѣт шѣ маѣ комѣод есте фѣрѣ дѣносѣлѣ Мал-носта; шѣ дѣнтре тоате воѣажѣрѣле дѣн Еврона зѣлѣ дѣн челе маѣ фрѣмоасе есте воѣажѣл де ла Баѣона ла Тѣлѣза дн депарѣтаментѣл нѣмѣт Бас-Піренѣеѣ.

Малнѣоста нѣ прѣѣмѣште декѣт доѣ кѣлѣторѣе, фѣнд менѣтѣ а дѣче кореспондѣнѣѣле къ чеа маѣ таре рѣпенѣзѣне; еа фаче тот дрѣмѣл дн фѣга кѣл-лор, зѣ шѣ поапте, фѣрѣ а се опрѣ нѣкѣѣзѣре маѣ тѣлѣт де чѣнѣчѣ мѣнѣте. Кѣлѣторѣеѣ трѣвѣе дар сѣ еѣ дѣнгрѣжѣасѣ а лѣа къ еѣ провѣзѣѣ, къчѣ алтмѣн-тере ар фѣ еспѣнѣ а рѣтѣнѣе пѣтѣлѣкѣѣ шѣ не-вѣзѣдѣ 24 де часѣсрѣ дѣнтреѣ, дѣнтреѣзѣрѣе крѣгѣкѣ, че есте фоарте вѣтѣтѣтѣоаре ентѣсѣастѣлѣѣ.

Шѣсѣоѣа трече де-а лѣнѣлѣ тѣнѣдѣлор Піренѣеѣ дн шѣлѣокѣл знѣѣ шѣр некърѣмат де грѣдѣнѣ фрѣ-моасе, де лѣвеѣ дѣмѣлѣнѣзѣгате шѣ де кътпѣнѣ рѣ-корѣте прѣн рѣрѣле Адѣр шѣ Гава. Орѣ дѣнѣотро се дѣндрѣанѣтѣ оѣѣл, дѣтѣлѣнѣте прѣвелѣштѣ ро-манѣче, касѣлѣзрѣ позе шѣ елеганѣте, паркѣрѣ пѣлѣне де о веселѣ верѣеадѣтѣ, дн време че фѣндѣл орѣзо-нѣлѣѣ есте къпрѣнсе де мѣнѣзната напоратѣ а Піре-нѣлор. Аѣаогѣ не лѣнѣгѣ ачесте о клѣмѣ пѣлѣзѣтѣ, зн чер лѣнѣнеде шѣ алѣастрѣ, о шѣсеа къратѣ, о трѣсѣрѣ комѣодѣ ѣнѣаматѣ къ чѣнѣчѣ змеѣ воѣнѣчѣ, шѣ о ѣнѣтѣ воѣоасѣ де кѣлѣторѣ . . . Че поате дорѣ зн ом маѣ тѣлѣт пентрѣ ка сѣ фѣе тѣлѣдѣнтѣт шѣ сѣ зѣте тоате неказѣрѣле вѣеѣеѣ?

Товарѣнѣл тез нѣреа нѣтрѣнсе де о адѣнкѣ тѣлѣдѣнтѣре сѣолѣеасѣ шѣ дѣченѣсѣе а къпта о арѣе енглезѣасѣкѣ фоарте орѣѣнѣалѣ, де шѣ пѣдѣн арѣмонѣоасѣ. Каѣн спѣрѣѣдѣѣ де ачел кънтѣк алѣрга, кът-че нѣтѣеа; рѣѣлѣ сѣзѣра не пѣгрѣшѣл лѣчѣѣ ал шѣсѣеѣ; кѣлѣнѣеѣѣ аѣнѣадѣ де гѣрѣле хатѣрѣлор

zărvia vesel; postășia poknia dînvicîiz nekontenit
 cîi glămia kз тоате певестиле че дпгълнiа пе дрѣт;
 копачii депе марцинеа шоселеi фэцеа дп зрѣта поас-
 тръ ка о арміе пэсъ дп рѣсипъ, iar noi, ливциi пе пе-
 риниле тръсэреi, фэтам кз плъчере цигарете ши
 привіам прип фэтѣл лор албастръ кѣтпиле ши
 тѣнциi каре пэреа кз се дпвѣртескѣ дппрецизрѣл
 постръ.

Дѣпъ пѣципъ тѣчере, топаръшѣл тез ши ез
 пе зитаръм маi кз лзаре-атинте зѣл ла алтѣл, кз
 гѣнд де а фаче о кзпоштиндъ маi де апроане ши,
 дѣпъ зп ексамеп десѣвѣршип де вр'о чинчи минзте,
 ретѣинд тѣлцѣтпиди де физіонотіа поастръ, дпче-
 пѣрѣм а грѣи.

(Ва з р та)

МОЛДОВА ЛА АНЪЛЪ 1855.

„Де-арѣ фi Молдова ла крѣче,
 Де греi опi дп zi m'аши дѣче,
 Дар' Молдоваi маi де парте,
 Нѣ потъ мерѣе фѣр' де карте.“
 Кѣптекъ понѣларе дп Ардеалъ.

Те салѣтѣ Молдовъ, Царѣ ренсмітѣ,
 Патріа лѣ Стефанъ, марелѣи Ероз;
 Кѣчи кз тикъ, кз маре, кз Домнѣ ши Елітѣ,
 Дѣци препари дп лѣте зпѣ вииторъ поз. —

Тѣ ешти азi кѣтматѣ, сѣ реверши лѣкоре,
 Ситѣм ши енерѣицъ дѣлчилоръ сѣрори,
 Кѣм реварсѣ рѣа сеара, дѣпъ сѣре
 Шѣхѣтѣри де апъ весчеделоръ флори.

Ціеци а датѣ сѣртеа Домнѣ дѣпъ дориндъ,
 Провѣзѣтѣ кз дарѣри де а гѣверпа.
 Бѣнѣ ши дрентѣ дп тѣге, аѣерѣ, кз штииндъ,
 Сѣвт алъ кѣрѣи счентрѣ тѣ веi проспера.

Мѣса романеаскѣ тристѣ, есілалѣтѣ,
 Ши деспредѣитѣ неакѣри, кѣтѣ а фостѣ,
 Астѣзи се рекіамѣтѣ, ши глоріфікатѣ,
 Дп Молдова ши афѣ дѣлче адѣпостѣ.

Че сѣ факъ тама, кѣндѣ фіиа чеа тикъ
 Еасъ маi десчепитѣ, де кѣтѣ челе тарі?
 Аста ле-а фостѣ сортеа, тревѣе сѣ зикъ,
 Девіліи се плеакъ ла чеi че'сѣ маi тарі!

Че сѣ факъ-зпѣ понѣлѣ, фѣрѣ 'пѣвѣцѣтѣрѣ,
 Кѣндѣ дпшi веде капіи чеi маi лѣтпнади
 Трапш де ресѣзнаре ши конѣшпш де зрѣ,
 Дптре еi дп черте ши'п пѣрци деспикаді?

Adio кѣлтѣрѣ, о сѣ зикъ 'п сине,
 Кѣ окi пліпш де лакрими, кз амарѣ сѣспинѣ,
 Пѣлѣ-акѣтѣ дѣштаніи пе-аѣ лпсцитѣ де вине,
 Ази пе сѣвміністрѣ аi пострѣ венінт!

Че сѣ факъ-о цѣарѣ стѣрѣсѣ ши ресѣптѣ
 Прип фаталитате, де патрони маскади?
 Кѣндѣ вѣрѣвади аѣерѣ аз перѣхѣтѣ дп лѣптѣ,
 Ши трѣіескѣ де парте де тѣнциi Кѣрпади.

Атѣ авѣтѣ о ерѣ, кѣндѣ noi датѣ лѣтпнѣ,
 Ситѣм ши вѣрѣвѣциѣ фрацилорѣ лпсциди;
 Ма сѣпторсе фѣіеа, ш' ази еi пе пропінѣ
 Спиритѣ де вісацѣ чѣлорѣ аиторѣци.

Кѣтѣ се траѣ грѣзори, чете пѣтерѣсе
 Тѣтпна, кѣндѣ е рече, дѣпъ клите моi,
 Астѣелѣ се ворѣ траѣе тинѣиле фортѣсе
 Дп прецизрѣлѣ пострѣ, маi тѣрѣиз ла воi.

Пасъ дар' Молдовъ, пе кѣрареа алеасѣ
 Репѣиндѣ тѣрѣдѣлѣ тѣселорѣ палатѣ,
 Ка кз тпмпѣ дѣаколо жѣпш сѣ рѣіеасѣ
 Стѣлпш аленш аi патріи ши вѣрѣвади де статѣ!
 Еретитѣлѣ дпн Карпади.

Дндрептаре: Дп Нр. тр. паѣ. 28, версѣлѣ 9
 четеште Дарѣлѣ, дп локѣ де Карѣлѣ; версѣ 19
 четеште: Се ле конѣнци кѣ сѣвт веле. Паѣ. 32
 Библіографіе, серіа 13 четеште Директорѣ; серіа
 16 де зпѣпъ кѣвенпндъ дп локѣ де: рѣпъ к. Нѣ е
 тпраре, кѣндѣ сѣв. пѣ шти вѣбѣ ромѣнеште, ши
 тотѣ п'аi а дпспне. —